

РАЗВИТИЕ НА ЛИНЕЙНОЕРОЗИОННИЯ ПРОЦЕС

Под това заглавие е публикувана в том V (от 1962 г., стр. 73—99) на Известията на научноизследователския институт по почвознание и агротехника «Н. Пушкин» статия от Ас. Биолчев и Ал. Джингов, в която се разглежда един от най-активно действащите съвременни морфогенетични процеси. Авторите се спират главно на три момента: механизма на процеса, интензивността му в нашата страна и на мероприятията за предотвратяване на вредното му въздействие при земеползуването.

В първата част на статията се дават някои математически определения за теоретическо изясняване на същността на процеса, оригинално дефиниране на същия и сполучливо описание на неговия ход. Изтъква се неравномерният пулсиращ характер на формирането на ровините и се стига до извода, че механизмът на ровинообразуването се заключава в така наречения праг на нарастване. Той се образува при стъпаловидното врязване на всяка равнина в земната повърхност отдолу нагоре, т. е. регресивно. Авторите не дават никакво определение на формата «ровина». При разглеждане на отделните стадии в развитието на линейноерозионния процес те се придържат към схващането на С. С. Соболев, като внасят някои допълнения с оглед на редица практически-проектантски цели. Твърде сполучливо във втория стадий са определени функциите на прага на удължаването и прага на удълбочаването на ровините. Тук обаче не е направена диференциация на условията, които предлагат особеността на склона и разстоянието до ерозионния базис. Не е предвидена и възможността, при която дадена равнина може да прореже вододела. Нищо не се споменава за въздействието на младите (косвено) и съвременните локални тектонски движения върху развитието на линейноерозионния процес. Този фактор незаслужено е подценен от авторите, особено що се отнася до нашата страна.

При разглеждането на въпроса за напречния профил на ровините авторите се уповават главно на схващанията на С. С. Соболев, а по-малко на Д. Л. Арманд. Те отделят голямо внимание на «меандрирането» на ровинното легло и определят формиране на асиметрични нестабилни брегове в първия ровинен стадий и симетричен стабилен напречен профил в четвъртия (последен) стадий. Неясно са дадени причините за «меандрирането».

В края на теоретичната част на статията авторите дават допълнена класификация на С. С. Соболев за ровините според разположението им върху староерозионния релеф. Действително новата класификация е по-пригодна за проектантската практика, но би трябвало да се изясни понятието «староерозионен релеф» и да се посочат основните индекси за отделните видове ровини.

Втората част на работата има повече практически характер. Авторите изясняват съчетанието на условията, от което зависи степента на интензивността на линейноерозионния процес в нашата страна. Не е ясно само въз основа на какво е направена констатацията, че в нашата страна склоновете са с малка дължина и че твърдата основна скала се намира на малка дълбочина.

Ценен принос правят авторите с предлаганата оригинална методика за проучването на ровините, в основата на която е намерил сполучливо приложение «методът на фиксираното координатно измерване».

Те привеждат данни от стационарните наблюдения върху три ровини (две в Карнобатско и една в Софийско) и характеризират подробно условията на физико-географската среда, в които те са се развивали. Направените изводи за количественото проявление на линейноерозионния процес биха били още по-реални, ако периодът на наблюдения беше не три, а най-малко 5—6 години. Недостатък в работата е, че се правят изводи въз основа на проучването на малък брой ровини, и то разположени в два такива района, които не обхващат цялото многообразие от условия на ровинообразуване, каквито са налице в нашата страна.

В третата част на статията се дават общи сведения за прилаганите мероприятия в стопанската практика в борбата с линейната ерозия. Препоръчаните агротехнически и лесотехнически мероприятия са съобразени със стадията на развитието на дадена ровина. Твърде често обаче едни и същи мероприятия се посочват за предотвратяване на линейноерозионния процес в два и повече стадия. От гледна точка на практиката и като се имат пред вид взаимозависимостите между 4-те стадия, изяснени от авторите в първата част от работата им, би могло да се помисли за определяне на по-малък брой такива стадия. Освен това възприемането само на схващанията на С. С. Соболев от 1948 г. по този въпрос позволява също така да се предложат промени в генетично-стадиалната класификация на ровините, която е дадена от авторите.

Цялата статия е илюстрирана с голям брой скици, профили, таблици и др., които допринасят за изясняване на изложения материал. Несъмнено този труд е съществен принос в изследванията на съвременните морфогенетични процеси в нашата страна.

Петър Петров